

หัวข้อการค้นคว้าแบบอิสระ	การอนุรักษ์และฟื้นฟูการตีกลองปูลาด้านนาของกลุ่มลายคำในจังหวัดเชียงใหม่
ผู้เขียน	นายอาทิตย์ วงศ์สว่าง
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการศิลปะและวัฒนธรรม)
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. สืบศักดิ์ แสนยาเกียรติคุณ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของกลองปูลาดและพัฒนาการของการตีกลองปูลาด้านนาหรือภาคเหนือตอนบน 2) เพื่อศึกษาความเป็นมาของกลุ่มลายคำและกิจกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูการตีกลองปูลาด้านนาของกลุ่มลายคำในจังหวัดเชียงใหม่ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการดำเนินการกิจกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูการตีกลองปูลาด้านนาของกลุ่มลายคำในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากทั้งภาคเอกสารและภาคสนาม ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ การสำรวจทางกายภาพ สังเกตการณ์ จากผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการใช้แบบสอบถามแบบเขียนตอบและการสัมภาษณ์ โดยใช้การสัมภาษณ์ กลุ่มผู้รู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับกลองปูลาด้านนา กลุ่มสมาชิกเครือข่ายลายคำระดับแกนนำและหัวหน้าเครือข่าย และกลุ่มเยาวชนลายคำในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 40 คน ในอำเภอคอกยสะเก็ด อำเภอสันทราย อำเภอเมือง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความสำคัญ รูปแบบวิธีการดำเนินกิจกรรมของการตีกลองปูลาด้านนาและปัญหาของการดำเนินการกิจกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูการตีกลองปูลาด้านนาของกลุ่มลายคำในจังหวัดเชียงใหม่ นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า กลองปูลาด้านนาเป็นเครื่องดนตรีชนิดเครื่องกระทบประเภทเครื่องหนัง ซึ่งจัดอยู่ในดนตรีที่ใช้ในพิธีกรรม ศาสนา ความศรัทธาและความเชื่อ ถือเป็นกลองมงคลของด้านนา จัดเป็น 1 ใน 5 กลองในตำนานประวัติศาสตร์พื้นบ้านภาคเหนือ ส่วนกลุ่มลายคำนั้น เกิดขึ้นในปี

พุทธศักราช 2534 จากการรวมกลุ่มกันของนักศึกษาที่มีใจรักในศิลปวัฒนธรรมล้านนา ณ เรือนอนุสารสุนทร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยมี รองศาสตราจารย์ปรีชา สุทธปรีดา ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา มัชฌมบุรุษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลมูล จันท์หอม และอาจารย์ยุพิน เข้มมุกด์ ได้ให้ความเมตตาสนับสนุนให้มีสถานที่ปฏิบัติงานอยู่ ณ เรือนอนุสารสุนทรได้รับความเมตตาจาก พ่อไกรศรี นิมมานเหมินท์ ปราชญ์แห่งล้านนา ตั้งชื่อให้ว่า “กลุ่มลายคำ” โดยกลุ่มดังกล่าวมีพันธกิจร่วมกันคือการสร้างสรรค์ และสืบสานลายศิลป์ ลายพื่อนนาฏลีลา ลายคนตรี ลายช่างภูมิปัญญา และลายจับขานของล้านนาให้คงอยู่สืบไป มีทำหน้าที่อนุรักษ์และเผยแพร่การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านล้านนาและสืบทอดภูมิปัญญาต่างๆ โดยเฉพาะการตีกลองปฐาแบบล้านนา และพบว่ารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูการตีกลองปฐาล้านนาของกลุ่มลายคำในจังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ว่าสามารถกำหนดแนวทาง ได้ 2 แนวทางหลักๆ และควรที่จะมีการขับเคลื่อนไปพร้อมกันทั้งสองแนวทางภายใต้แนวคิดการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ (1) แนวทางการอนุรักษ์การตีกลองปฐาล้านนาของกลุ่มลายคำในจังหวัดเชียงใหม่ และ (2) แนวทางการฟื้นฟูการตีกลองปฐาล้านนาของกลุ่มลายคำในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ทั้งสองแนวทางควรต้องมีจัดโครงการเพื่อสามารถขับเคลื่อนแนวทางดังกล่าวให้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้แก่โครงการ “สืบสานภูมิปัญญาการตีกลองปฐาแบบล้านนา” และโครงการ “ถวายเป็นความรู้การตีกลองปฐาสู่พระภิกษุสงฆ์สามเณร” เป็นต้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Independent Study Title   The Conservation and Restoration of The Beating Poo Ja Drums
of The Lai Klam Groups in Chiang Mai Province

Author   Mr. Athid Wongsawang

Degree   Master of Arts (Art and Culture Management)

Advisor   Lecturer Dr. Suebsak Sanyakiatikon

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) To explore Puja drum history and development of the use of Puja drum in Lanna or upper north 2) To investigate Lai Kham Group's background and their Puja drum maintenance and restoration activities including the problems of activities in Chiang Mai and 3) To suggest efficient and successful methods on Puja drum maintenance and restoration activities in Chiang Mai.

The study was a qualitative research. Documentary and observatory research were conducted. The research tools were survey, observe from those who involved, open end questionnaires and interview. The interview was done on 40 people of the following; experts who had experienced on Puja drum, mainstays and leader of Lai Kham network and Lai Kham youth group. They were from Doi Saket, San Sai, Mueang and Mae Taeng district in Chiang Mai. These tools were used to gather history, importance, styles, activity process and problems of activities. The data were descriptively analyzed and synthesized.

The results of the study found that Puja drum is an instrument used by striking on its surface. It is classified as an instrument used in ceremony, religion, faith and belief. Puja is considered to be Lanna's auspicious drum and is one of five drums in northern folk history. As for Lai Kham group, in 1991, students who were fond of Lanna's art and culture formed a group at Ruan Anusarn Sunthorn in Chiang Mai Rajabhat University. Associate Professor Preecha Suddhapreeda, Assistant Professor Jintana Madhyompurush, Assistant Professor Lamoon Janhom

and Professor Yupin Khemmoek were kindheartedly supported the group to have their meeting point at Ruan Anusarn Sunthorn. Also, Lanna guru Kraisi Nimmanaheminda was kindly named the group “Lai Kham”. The group was meant to create and inherit Lanna art, dance, music, folk wisdom and singing. Moreover, they aimed to maintain, spread Lanna art and culture and inherit folk wisdoms especially Puja Lanna drum performance. To conclude, there are 2 main suitable methods to maintain and restore Puja Lanna drum performance of Lai Kham group which are (1) Maintenance method and (2) Restoration method. These two methods should be working accordingly under learning management concept. Moreover, there should be projects to support these methods to be effective. For example, the projects are “Puja Lanna Drum Performance Conservation Project” and “Returning Puja Drum Performance Knowledge to Monk and Novice”.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved